

Datum
2016-10-27
Ert datum
2016-07-05

Vårt diarienummer
2016-110-6018
Er beteckning
U2016/03105/GV

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Promemorian Validering med mervärde (Ds 2016:24)

Sammanfattning

Centrala studiestödsnämnden (CSN) lämnar synpunkter i de delar promemorians förslag påverkar myndighetens kundgrupper eller studiestödet.

CSN menar att ett framgångsrikt system för validering förutsätter att det finns tydliga försörjningsalternativ för den som överväger att genomgå en valideringsprocess. CSN föreslår därför vissa förtydliganden och åtgärder, i syfte att skapa tydlighet och transparens kring vilka möjligheter till försörjning som olika typer av valideringsåtgärder innebär.

5.2 Skolverkets, Universitets- och högskolerådets och Arbetsförmedlingens ansvar bör tydliggöras och samverkan bör öka

- CSN tillstyrker förslaget att Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet och Arbetsförmedlingen bör få i uppdrag att främja och samordna användningen och utvecklingen av validering.
- CSN föreslår att försörjningsmöjligheterna för deltagare bör beaktas vid utvecklingen av nya valideringsmodeller.
- CSN föreslår att Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet och Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att kartlägga möjliga försörjningskällor vid deltagande i redan existerande valideringsaktiviteter och vid behov föreslå åtgärder som säkerställer försörjningsmöjligheter under sådana aktiviteter.

Validering erbjuds enligt CSN:s erfarenhet ibland inom ramen för kurser vid utbildningar som ger rätt till studiestöd.¹ I andra fall, om validering sker på annat sätt, är deltagarens tillgång till försörjning under valideringen mera oklar. CSN vill påpeka att ett framgångsrikt system för validering förutsätter

¹ Utbildningar som anges i bilagan till studiestödsförordningen ([2000:655](#)).

att det finns tydliga försörjningsalternativ för den som överväger att genomgå en valideringsprocess. CSN föreslår därför att det bör tydliggöras att Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet och Arbetsförmedlingen bör samverka med CSN, Försäkringskassan, kommuner och andra för att säkerställa att frågan om den enskildes försörjning ingår som en naturlig del vid utvecklingen av nya valideringsmodeller. CSN föreslår dessutom att Statens skolverk, Universitets- och högskolerådet och Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att kartlägga och identifiera eventuella brister och oklarheter såvitt avser deltagarnas försörjningskällor vid deltagande i redan existerande valideringsaktiviteter, och föreslå åtgärder som säkerställer försörjningsmöjligheter under sådana aktiviteter.

5.3 Myndigheten för yrkeshögskolan bör få motsvarande uppdrag i fråga om validering och samverkan

- CSN tillstyrker förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolans ansvar för validering bör förtydligas i uppdrag.
- CSN föreslår att försörjningsmöjligheterna för deltagare bör beaktas vid utvecklingen av nya valideringsmodeller.
- CSN föreslår att Myndigheten för yrkeshögskolan bör ges i uppdrag att kartlägga möjliga försörjningskällor vid deltagande i redan existerande valideringsaktiviteter och vid behov föreslå åtgärder som säkerställer försörjningsmöjligheter under sådana aktiviteter.

CSN har påpekat² att det är viktigt att deltagarens möjligheter till försörjning under olika valideringsaktiviteter är klarlagd. CSN föreslår därför att det bör tydliggöras att Myndigheten för yrkeshögskolan bör samverka med CSN, Försäkringskassan, kommuner och andra för att säkerställa att frågan om den enskildes försörjning ingår som en naturlig del vid utvecklingen av nya valideringsmodeller. CSN föreslår dessutom att Myndigheten för yrkeshögskolan bör ges i uppdrag att kartlägga och identifiera eventuella brister och oklarheter såvitt avser deltagarnas försörjningskällor vid deltagande i redan existerande valideringsaktiviteter, och föreslå åtgärder som säkerställer försörjningsmöjligheter under sådana aktiviteter.

5.4 Information om validering bör vara lättåtkomlig

- CSN tillstyrker förslaget om att myndigheter med övergripande ansvar för valideringsåtgärder bör få i uppdrag att säkerställa att det finns lättfunnen och lättåtkomlig information om validering på sina hemsidor.

² Se avsnitt 5.2.

- CSN anser att sådan information, i lämplig utsträckning, även ska innehålla uppgifter om möjliga försörjningskällor under valideringsprocessen.

CSN anser att lättfunnen och lättåtkomlig information om olika möjligheter att validera befintliga kompetenser bör kunna bidra till utöka omfattningen av validering. CSN tillstyrker därför förslaget om att myndigheter med övergripande ansvar för valideringsåtgärder bör få i uppdrag att säkerställa det finns lättfunnen och lättåtkomlig information om validering på sina hemsidor. CSN anser samtidigt att sådan information, i de fall det bedöms vara lämpligt och möjligt, även bör innehålla uppgifter om möjliga finansieringskällor för deltagaren. Information om försörjningsmöjligheter under valideringsprocessen kan exempelvis vara lämplig vid valideringsåtgärder som ingår som ett led i utbildningar som ger rätt till studiestöd, eller vid åtgärder som pågår under en längre tid.

5.5 Myndigheterna bör få i uppdrag att redovisa omfattningen av validering

- CSN tillstyrker förslaget att Skolverket bör ges i uppdrag att lämna förslag på hur information om valideringar inom vuxenutbildningen kan redovisas.
- CSN anser att Skolverket inom ramen för sitt uppdrag bör kartlägga hur kommunerna i praktiken organiserar olika valideringsåtgärder.
- CSN anser att Universitetskanslerämbetet inom ramen för sitt uppdrag bör kartlägga hur högskolorna i praktiken organiserar olika valideringsåtgärder som syftar mot tillgodoräknande.

Validering inom vuxenutbildningen

CSN uppfattar att formerna för validering inom vuxenutbildningen idag kan variera. Ofta kan validering ske inom ramen för en orienteringskurs.³ Enligt Skolverkets riktlinjer bör en orienteringskurs inte överstiga 200 verksamhetspoäng⁴, varför mera omfattande validering kan vara problematisk. CSN upplever dessutom att det generellt sett är oklart i vilken mån olika kommuner eventuellt förlägger valideringsåtgärder inom andra typer av kurser eller helt utanför kurser som ges inom ramen för vuxenutbildningen. CSN anser därför att det är viktigt att Skolverket inom

³ 2 kap. 6 § förordningen (2011:1108).

⁴ Se Skolverkets hemsida; <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/vuxenutbildning/komvux/gymnasial/kurser/orienteringskurser-inom-gymnasial-komvux-1.176972> och <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/vuxenutbildning/komvux/grundlaggande/orienteringskurser-inom-grundlaggande-komvux-1.184121>.

ramen för sitt uppdrag även kartlägger hur kommunerna i praktiken organiserar olika valideringsåtgärder.

Validering inom högskolan

CSN anser att det idag i viss mån är oklart hur valideringsåtgärder, som syftar till tillgodoräknande inom högskolan, bör och får organiseras. CSN noterar att sådana valideringsåtgärder i vissa fall tycks ske inom ramen för en kursplan⁵, vilket reser frågor om rätten till studiestöd under och efter valideringsprocessen.⁶ Validering inom ramen för en kursplan torde dessutom resa frågor om hur de aktuella kurserna knyter an till examensordningen i högskoleförordningen (1993:100). Mot bakgrund av utvecklingen på området anser CSN att Universitetskanslerämbetet inom ramen för sitt uppdrag bör kartlägga hur högskolorna i praktiken organiserar olika valideringsåtgärder som syftar till tillgodoräknande.

6.2 Kartläggning ska vara ett delmoment i valideringsprocessen

- CSN tillstyrker förslaget om att endast fördjupad kartläggning ska ingå i valideringsprocessen.

Studiestöd kan lämnas för studier vid en orienteringskurs inom vuxenutbildningen. En orienteringskurs kan enligt 2 kap. 6 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildningen användas för att ge tillfälle till validering. CSN uppfattar därför att promemorians förslag, att endast fördjupad kartläggning ska anses ingå i valideringsprocessen, även innebär ett förtydligande om att orienteringskurser inte får användas för sådana inledande kartlägningsåtgärder som sker vid studie- och yrkesvägledning. Förslaget innebär därför samtidigt en inskränkning i möjligheterna att finansiera inledande kartlägningsåtgärder genom studiestödssystemet. CSN anser att studie- och yrkesvägledning är en framgångsfaktor för effektiva studier. Sådan vägledning bör ske *innan* studiestarten för att säkerställa att den studerande kan studera målinriktat och effektivt under den efterföljande studietiden med studiestöd. CSN anser därför inte att sådana åtgärder bör ge rätt till studiestöd. CSN tillstyrker därför förslaget om att endast fördjupad kartläggning ska ingå i valideringsprocessen.

6.5 Det ska vara en skyldighet för huvudmännen att erbjuda validering

- CSN har inga synpunkter på promemorians förslag om en skyldighet för huvudmannen att erbjuda elever inom vuxenutbildning att få sina

⁵ Se t.ex. Lärarutbildning med inslag av validering [...] vid högskolan i Kristianstad (se <http://www.hkr.se/program/lubvy-lent>).

⁶ Frågan behandlades t.ex. i ett avgörande från Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) den 20 september 2010 ([ÖKS dnr 2010-02520](#)).

kunskaper validerade. CSN vill samtidigt påpeka att en sådan reglering i vissa fall kan innebära onödiga kostnader för den enskilde och samhället.

CSN vill påpeka att en författningsreglerad skyldighet för huvudmannen att erbjuda validering skulle kunna få vissa oavsedda konsekvenser. I promemorian anges t.ex. att validering inte alltid och för alla är en ändamålsenlig insats.⁷ En skyldighet att erbjuda validering, även i de fall en inledande kartläggning har visat att resultatet av en validering sannolikt inte kommer att generera något mervärde för den enskilde, medför onödiga kostnader för den enskilde och samhället.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av utredaren Joacim Strömblad. I arbetet med remissvaret har även verksamhetsutvecklarna Maria Grahn Sillén och Markus Siitonen deltagit.

Åke Svensson

Joacim Strömblad

⁷ [Promemorian](#) sid. 50f.